

IZVJEŠTAJ O RADU INSPEKCIJSKIH SLUŽBI UPRAVE ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE ZA FEBRUAR 2020. GODINE

INSPEKCIJA ZA HRANU

Unutrašnja kontrola

U skladu sa nadležnostima i ovlaštenjima utvrđenim zakonima kojima se uređuje oblast bezbjednosti i kvaliteta hrane inspektori za hranu su, tokom februara mjeseca 2020. godine, u skladu sa Godišnjim planom službene kontrole objekata za proizvodnju i promet hrane (životinjskog i neživotinjskog porijekla) za 2019. godinu do marta 2020. godine sprovodili inspekcijski nadzor u skladu sa utvrđenim planom.

Učestalost nadzora, metode i tehnike kontrole (pregled, inspekcija, monitoring) kao i predmet kontrole određeni su u skladu sa analizom rizika pri čemu su uzeti u obzir sljedeći kriterijumi: vrste hrane, količine stavljene u promet - iz uvoza i domaće proizvodnje, porijeklo, zastupljenost u ishrani i dr, kao i rezultati nadzora iz prethodne godine. Cilj je da se kontrolama izvrši provjera usaglašenosti postupanja subjekata u poslovanju hranom pri obavljanju djelatnosti za koju su objekti odobreni odnosno registrovani. Kontrolom je obuhvaćena primarna proizvodnja hrane (voća, povrća, jaja, ribe, školjki, sirovog mlijeka, pečuraka, aromatičnog bilja). Primarna proizvodnja hrane podrazumijeva proizvodnju, njegu ili uzgoj primarnih proizvoda uključujući žetvu, berbu, mužu i uzgoj životinja prije klanja, kao i lov, ribolov i ubiranje proizvoda (divljih plodova i biljaka) iz prirode, uključujući i prateće djelatnosti a to su pakovanje, skladištenje i transport primarnih proizvoda do objekata za dalju prodaju ili preradu.

Predmet inspekcijskog nadzora su svi registrovani ili odobreni objekti, upisani u Centralni registar objekata za hranu Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove. To su pored objekata iz primarne proizvodnje (ribnjaci, farme, njive, voćnjaci, staklenici...) i svi odobreni objekti za proizvodnju i preradu mesa i proizvodnju mljevenog mesa, prerađevina i proizvoda od mesa, preradu mlijeka, obradu i preradu proizvoda ribarstva, sakupljanje, pakovanje i obradu školjki, sakupljanje i pakovanje jaja, preradu i obradu proizvoda biljnog porijekla (proizvodnja brašna, hleba, peciva i kolača, začina, čajeva, alkoholnih i bezalkoholnih pića, maslinovog ulja, sirila, sirćeta, dodataka ishrani, pakovanje izvorske vode, uključujući i objekte za skladištenje i prodaju na veliko hrane sa temperaturnim ili bez temperaturnog režima i objekte za prodaju na malo hrane (ugostiteljski objekti u kojima se prodaje, priprema, obrađuje i poslužuje hrane, objekti javne ishrane, catering, prodavnice/supermarketi, privremeni objekti/prostori – pijace, tezge uključujući i pokretne objekte (specijalizovana vozila za pripremu i obradu hrane, automati za sladoled, pića i dr).

Kontrolama je provjeravano da li subjekti u poslovanju hranom izvršavaju obaveze utvrđene zakonom o bezbjednosti hrane i podzakonskim aktima donijetim na osnovu ovog zakona kao i propisima o kvalitetu i da li subjekti tokom bilo koje faze prerade, proizvodnje i distribucije hrane sprovode sve propisane postupke kojim se obezbjeđuje da na tržište odnosno do krajnjeg potrošača dođe samo bezbjedan proizvod, propisno upakovan i označen. Takođe, kontrolisano je porijeklo/sledljivost hrane, nutritivne i/ili zdravstvene tvrdnje na deklaraciji, rokovi upotrebe i opšta senzorna svojstva hrane zatečene u prometu, zahtjevi za označavanje/informisanje potrošača o hrani i dr.

U unutrašnjoj kontroli u izvještajnom periodu izvršen je nadzor u 255 objekata. U kontrolisanim objektima utvrđene su nepravilnosti koje su se najčešće odnosile na: nehigijensko rukovanje hranom tokom obrade, prerade, obrade i čuvanja hrane, neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme i sl.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli 53 upravne mjere i radnje i to:

- 2 rješenja o otklanjanju infrastrukturnih neusaglašenosti u određenom roku;
- 1 rješenje o stavljanju van prometa i uništavanju nebezbedne hrane;
- 47 ukaza o otklanjanju nedostataka manjeg rizika za čije otklanjanje je potrebno kratko vrijeme;
- 3 prekršajna naloga.

U izvještajnom periodu izvršeno je i 27 kontrola izvršenja mjera naloženih u prethodnom periodu.

Kontrola pri uvozu hrane i materijala i predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom

U februaru 2020. godine izvršen je pregled 1045 pošiljki hrane neživotinjskog porijekla i 367 pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom iz uvoza.

Pregledom je utvrđivana validnost i ispravnost prateće propisane dokumentacije (dokumentacijski pregled), izvršen je pregled sadržaja pošiljki, oznaka, pakovanja, količina, uključujući i provjeru temperaturnih lista tokom prevoza hrane (identifikacioni pregled), zatim fizički pregled tj. provjera hrane organoleptičkim pregledom i uzimanjem uzoraka za laboratorijsko ispitivanje radi provjere ispunjenost propisanih zahtjeva bezbjednosti i kvaliteta.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost), uzeto je 327 uzoraka, a za pošiljke predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom uzet je 41 uzorak.

Laboratorijski je ispitano 31,3 % pošiljki hrane iz uvoza i 11,2 % pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Nakon izvršenih pregleda i utvrđenog stepena usaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti inspektori za hranu su donijeli 1408 rješenja o uvozu i stavljanju u slobodni promet bezbjednih pošiljki hrane i materijala koji dolaze u kontakt s hranom i 4 rješenja o zabrani uvoza i stavljanju na tržište nebezbednih pošiljki hrane.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pregledu inspekcije za hranu

Tokom februara od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane neživotinjskog porijekla u nadležnosti inspekcije za hranu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti, zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 3 pošiljke u ukupnoj količini 2.856 kg (ajvar, voćno vino malina i himalajska so) koje su po zahtjevu uvoznika uništene ili vraćene inoisporučiocima.

Nebezbedne uništene/odbijene pošiljke

Br.	Datum	Proizvod	Količina (kg)	Neusaglašenost	Razlog	MDK utvrđena	MDK propisana
1.	03.02.2020.	Ajvar	1.210,00	Kvalitet	Benzoeva kiselina	900	0
2.	12.02.2020.	Gazirano voćno vino malina	1.539,00	Kvalitet	Sorbinska kiselina	648	200
3.	18.02.2020.	Himalajska so	107,00	Kvalitet	Informisanje potrošača i kvalitet		

Postupanje po inicijativama

U februaru, Inspekciji za hranu su podnijete 23 inicijative/prijave koje su se odnosile na proizvode isteklog roka upotrebe, izmijenjenu boju i miris određene hrane. Šest inicijativa je zaprimljeno preko portala **odgovoran.me** Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa koji su ostavili svoje podatke (mejl, adresu, telefon).

VETERINARSKA INSPEKCIJA

U izvještajnom periodu veterinarska inspekcija je izvršila ukupno 1002 pregleda (unutrašnja i kontrola spoljnotrgovinskog prometa).

Unutrašnja kontrola

Veterinarski inspektori su u februaru mjesecu vršili inspekcijski nadzor nad radom veterinarskih ambulanti, kontrolu zaštite dobrobiti životinja u objektima za držanje i uzgoj životinja, kontrolu identifikacije i registracije životinja, kontrolu prometa životinja, i kontrolu nad sprovođenjem mjera iz Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja.

Cilj kontrola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u oblastima nadzora kao i u odnosu na utvrđene nepravilnosti preduzeti srazmjerne upravne mjere i radnje.

U unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno 120 pregleda. Kontrole su sprovedene u oblasti: zaštite dobrobiti životinja (39), rada veterinarskih ambulanti i kontrola upotrebe veterinarskih lijekova (11), sprovođenja identifikacije i registracije životinja (9), sprovođenja mjera po Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja (27), u oblasti zdravlja životinja koje obuhvataju mjere po monitoringu određenih zaraznih bolesti životinja i zoonoza; zatim postupanja po prijavi sumnje odnosno potvrđenih slučajeva bolesti – mjere za spriječavanje širenja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza, sa preduzimanjem propisanih mjera (6), donijeto je 3 rješenja o opservaciji pasa i mačaka na opasnu zaraznu bolest bjesnilo po prijavi epidemiološke službe nadležnih zdravstvenih ustanova o ujedu pasa i mačaka, izvršeno 9 kontrolnih pregleda nakon naloženih mjera i radnji utvrđivanje ispunjenosti zahtjeva za karantin za uvezene životinje, 8 kontrola rada na stocnim pijacama i 10 kontrola po inicijativama i prijavama građana, NVO i drugih.

U skladu sa propisima, na 3 gazdinstva preduzete mjere za suzbijanje Q groznice kod domaćih životinja (kod goveda i ovaca), trihineloze (1 divlja svinja) i salmoneloze kod uvezenih piladi u karantinu.

Nakon sprovedenih pregleda, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje:

- 3 ukaza o otklanjanju nepravilnosti;
- 6 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja;
- izdato 3 rješenja o opservaciji pasa i mačaka radi isključivanja sumnje na bjesnilo.

Tokom februara, veterinarski inspektori su vršili, u skladu sa radnim nalogom, kontrolu proizvodnje i prometa hrane u unutrašnjem prometu u registrovanim i odobrenim objektima i uzimanje uzoraka po Programu monitoringa rezidua, monitoringa listerije, mikrobioloških kriterijuma u hrani i hrani za životinje, monitoring kontaminenata i monitoring pesticida.

Spoljnotrgovinski promet (uvoz, tranzit, izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla)

Granična veterinarska inspekcija je u februaru 2020. godine vršila pregled živih životinja, proizvoda životinjskog porijekla i hrane za životinje pri uvozu u Crnu Goru na sledećim

graničnim inspekcijskim mjestima: Luka Bar, Aerodrom Podgorica, Božaj, Debeli Brijeg, Ilino Brdo, Dobrakovo i željeznička stanica Bijelo Polje, Kula, Dračenovac (2 puta nedeljno).

U izvještajnom periodu izvršen je pregled 882 pošiljke koje podliježu veterinarskom pregledu namjenjenih uvozu, tranzitu ili izvozu.

Pri uvozu, izvršen je pregled 688 pošiljki živih životinja, hrane životinjskog porijekla i proizvoda životinjskog porijekla.

Pošiljke živih životinja namjenjenih daljem uzgoju su upućene u karantin, radi ispitivanja zdravstvenog stanja, prije puštanja u slobodan promet.

U februaru je izdato 686 rješenja o stavljanju u slobodan promet i 2 rješenja o zabrani uvoza pošiljki.

Pregled svake, pojedinačne pošiljke, obuhvatao je sledeće:

- pregled dokumentacije tj. komercijalnih dokumenata, po potrebi i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- identifikacioni pregled tj. provjeru da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke; i
- fizički pregled tj. provjera same hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o bezbjednosti hrane.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminaneti, rezidue pesticida, radioaktivnost, kvalitet), uzeto je 150 uzoraka.

Laboratorijski je ispitano 21,8% pošiljki iz uvoza.

Takođe je vršena i provjera zdravstvenog statusa uvezenih životinja tokom trajanja karantina na određene bolesti koje se tom vrstom životinja mogu unijeti u Crnu Goru, a u skladu sa propisima.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza koja podliježe pregledu veterinarske inspekcije

U februaru izvršeno je uništenje 1 pošiljke svježeg svinjskog mesa zbog neusklađenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti hrane (3.986,30 kg) i 4.000 tovnih piladi kod kojih je tokom trajanja karantina laboratorijski utvrđeno prisustvo salmonele od interesa za javno zdravlje.

Kontrola provoza (tranzit) živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Za pošiljke u tranzitu preko teritorije Crne Gore, na ulaznim graničnim inspekcijskim mjestima izvršen je dokumentacijski pregled za ukupno 126 pošiljki živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, za koje su izdata rješenja o dozvoli tranzita preko teritorije Crne Gore (126 rješenja).

Kontrola izvoza živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Tokom februara izvršen je pregled i izdato je ukupno 68 sertifikata za pošiljke životinjskog porijekla namjenjenih izvozu i za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Postupanje po inicijativama

U februaru, veterinarskoj inspekciji je podnijeto 10 inicijativa/prijava koje su se, u najvećoj mjeri, odnosile na prijavu nepoštovanja propisa o načinu držanja i postupanja sa životinjama. Po svakoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa za koje su posjedovani potrebni podaci (mejl, adresa).

FITOSANITARNA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Fitosanitarni inspektori su u februaru vršili inspeksijski nadzor u oblasti zdravstvene zaštite bilja, nadzor u objektima za proizvodnju, promet i skladištenje sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, u objektima za promet sredstava za ishranu i zaštitu bilja na veliko i malo, kao i nadzor upotrebe pesticida i đubriva na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar.

Cilj kontrola je provjera stepena ispunjenosti propisanih zahtjeva u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, bezbjednosti hrane i drugih zakona iz nadležnosti ove inspekcije.

U izvještajnom periodu nastavljene su kontrole u oblasti bezbjednosti hrane odnosno rezidua pesticida i drugih kontaminanata u hrani. Vršena je kontrola zdravstvenog stanja bilja, a naročito u skladištima sjemenskog i merkantilnog krompira u cilju utvrđivanja štetnih organizama: *Epitrix*, *Ralstonia solonace arum.*, *Phytophthora spp.*, *Xylella fastidiosa*, *Erwinia*, CTV virusa, vršena je i kontrola kvaliteta, sertifikacije i zdravstvenog stanja sjemenskog i sadnog materijala, kontrola propisanih uslova za rasadnike, kontrola objekata za promet pesticida i đubriva u pogledu ispunjenosti propisanih uslova, kontrola registrovanih sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kontrola gotovih formulacija sredstava za zaštitu bilja u prometu, kontrola sredstava za ishranu bilja (KAN 27 N; NPK 15:15:15) na fizičko-hemijske osobine i radioaktivnost, kvaliteta sjemena i sadnog materijala u prometu (uzorci: loznih kalemova, salate, peršuna, boba, luka, celera, mrkve, lubenice, graška, spanaća, boranije, cvekle) i uslova u objektima za njihovo skladištenje i čuvanje, kao i rezidua pesticida u voću i povrću.

U izvještajnom periodu u unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno 75 inspeksijskih pregleda.

Broj inspeksijskih pregleda na osnovu:

- zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja (12);
- zakona o sadnom materijalu (14);
- zakona o sjemenskom materijalu (26);
- zakona o sredstvima za ishranu bilja (13); i
- zakona o sredstvima za zaštitu bilja (10).

Tokom navedenih inspeksijskih kontrola fitosanitarnih inspektora uzeto je 39 uzoraka.

U slučaju utvrđenih nepravilnosti, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika.

U izvještajnom periodu u primorskim opštinama nastavilo se sa sprovođenjem fitosanitarnih mjera po posebnom akcionom planu i kontrolisani su izvještaji o izvršenim hemijskim tretiranjima palmi, a nastavljeno je i sa fitosanitarnom mjerom uništavanja zaraženih palmi.

Apelujemo na sve držaoce bilja čije palme pokazuju simptome napada da bez odlaganja sprovedu mjeru uništavanja palmi!

Kontrola uvoza

Fitosanitarni inspektori su u februaru vršili kontrolu uvoza hrane biljnog porijekla (voće, povrće, žitarice i ostala hrana biljnog porijekla koja je podvrgnuta jednostavnom procesu prerade mljevenjem, sušenjem i sl.), hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pojačanim službenim kontrolama na mjestima unošenja i hrane za životinje biljnog porijekla, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kao i bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa aspekta zdravstvene zaštite bilja.

Fitosanitarna inspekcija je u februaru izvršila pregled ukupno 1479 pošiljki (uvoz/izvoz) i to:

- 1100 pošiljki pri uvozu;
- 88 pošiljki u provozu;
- 78 pošiljki za reexport;
- 177 pošiljki za izvoz; i
- 21 ovjera carinskih deklaracija.

Izdato je 13 rješenja o zabrani uvoza pošiljki i 2 rješenja o uništenju pošiljki.

Ukupno je uzeto 315 uzoraka pri uvozu od čega je za 15 uzoraka laboratorijski utvrđeno da ne odgovaraju propisanim zahtjevima.

U februaru, laboratorijski je ispitano 28,64 % pošiljki iz uvoza.

Osim uzorkovanja prilikom uvoza vršene su i dodatne kontrole sadnog materijala primjenom brzih testova na: *Phytophthora ramorum*, *Xylella fastidiosa*, *Ralstonia solanacearum*, *Erwinia amilovora*, *Phytophthora sp.*, *GMO*, svi su bili negativni.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke

Zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima zabranjen je uvoz ukupno 134.962 kg proizvoda i to:

- **zabranjen je uvoz:** 6 pošiljki mandarina u količini od 50.500 kg, 2 pošiljke krastavaca u količini od 5.761 kg, 1 pošiljka paprike u količini 3.634 kg, 1 pošiljka jabuke u količini od 20.767 kg, 1 pošiljka đubriva NPK 8:16:24 u količini od 25.000 kg, 1 pošiljka brašna u količini od 5.000 kg, 1 pošiljka krompira u količini od 24.300 kg, a
- **uništeno je:** 2 pošiljka mandarine u količini od 7.250,00 kg,

Nebezbjedne uništene/odbijene pošiljke

Br.	Datum	Proizvod	Količina (kg)	Neusaglašenost	Razlog	MDK utvrđena	MDK propisana
1.	01.02.2020.	jabuka	20.767,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0.05	0.01
2.	01.02.2020.	mandarine	10.250,00	pesticidi	fenvalerate	0.17	0.02
3.	01.02.2020.	brašno TIP 500	5.000,00	kontaminanti	deoksinivalenola	1289	750
4.	03.02.2020.	mandarine	3.538,00	pesticidi	fenvalerate	0.17	0.02
5.	03.02.2020.	mandarine	8.212,00	pesticidi	fenvalerate	0.13	0.02
6.	03.02.2020.	krompir	24.300,00	pesticidi	dimethoate methomyl	0.026 0.027	0.01 0.01
7.	04.02.2020.	mandarine	1.600,00	pesticidi	fenvalerate	0.06	0.02
8.	05.02.2020.	mandarine	8.550,00	pesticidi	fenvalerate	0.06	0.02
9.	05.02.2020.	mandarine	4.150,00	pesticidi	fenvalerate	0.12	0.02
10.	05.02.2020.	mandarine	5.650,00	pesticidi	fenvalerate	0.09	0.02
11.	13.02.2020.	mandarine	15.800,00	pesticidi	fenvalerate	0.13	0.02
12.	19.02.2020.	krastavac	3.440,00	pesticidi	oxamyl	0.40	0.01
13.	20.02.2020.	NPK 8:16:24	25.000,00	kvalitet	/	/	/
14.	26.02.2020.	paprika	3.634,00	pesticidi	acetamiprid	0,53	0,30
15.	28.02.2020.	krastavac	2.321,00	pesticidi	chlorfenapyr	0,031	0,01

Kontrola izvoza

Fitosanitarna inspekcija je pri izvozu izvršila pregled 255 pošiljki i izdala: 177 fitosertifikata za izvoz: brašna, ljekovitog bilja: žalfija; rezane drvene građe i hrane za životinje i 78 fitosertifikata za reexport.